Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 4 września 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Polityka społeczna – Porozumienie ramowe w sprawie pracy na czas określony zawarte przez UNICE, CEEP oraz ETUC – Klauzula 4 – Nauczyciele, którzy nabyli doświadczenie zawodowe w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu – Zatrudnienie na czas nieokreślony w państwowych placówkach edukacyjnych – Ustalenie stażu pracy przy ustalaniu wynagrodzenia – Uregulowania krajowe nieprzewidujące uwzględnienia okresów pracy świadczonej w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu – Odmienne traktowanie ze względu na kryterium inne niż charakter stosunku pracy, który nawiązano na czas określony albo nieokreślony – Artykuły 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Stosowanie – Brak stosowania prawa Unii

W sprawie C-543/23 [Gnattai] [i]

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale di Padova (sąd w Padwie, Włochy) postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 sierpnia 2023 r., w postępowaniu:

AR

przeciwko

Ministero dell'Istruzione e del Merito,

przy udziale:

Anief – Associazione Professionale e Sindacale,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: I. Jarukaitis, prezes izby, N. Jääskinen, A. Arabadjiev (sprawozdawca), M. Condinanzi i R. Frendo, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: G. Chiapponi, administrator,

* Język postępowania: włoski.

[i] Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 marca 2025 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu AR – G. Rinaldi i N. Zampieri, avvocati,

– w imieniu Anief – Associazione Professionale e Sindacale – A. Dal Ferro, F. Ganci i W. Miceli, avvocati,

– w imieniu rządu włoskiego – S. Fiorentino i G. Palmieri, w charakterze pełnomocników, których wspierały A. Berti Suman i L. Fiandaca, avvocati dello Stato,

– w imieniu Komisji Europejskiej – S. Delaude i D. Recchia, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzeczniczki generalnej na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2025 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 157 TFUE, art. 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”), klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r. (zwanego dalej „porozumieniem ramowym”), stanowiącego załącznik do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) (Dz.U. 1999, L 175, s. 43), dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. 2000, L 180, s. 22), dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2000, L 303, s. 16), art. 14 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), oraz Europejskiej karty społecznej, sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961 r., z późniejszymi zmianami (zwanej dalej „EKS”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy AR a Ministero dell’Istruzione e del Merito (ministerstwem edukacji i osiągnięć, Włochy, zwanym dalej „ministerstwem edukacji”) w przedmiocie ustalenia stażu pracy AR.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Zgodnie z klauzulą 1 porozumienia ramowego celem tego porozumienia jest, po pierwsze, poprawa warunków pracy na czas określony poprzez zagwarantowanie przestrzegania zasady niedyskryminacji, a po drugie, ustanowienie ram dla zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów lub stosunków pracy zawieranych na czas określony.

4 Klauzula 2 owego porozumienia ramowego, zatytułowana „Zakres", przewiduje w pkt 1:

„Niniejsze porozumienie ma zastosowanie do pracowników zatrudnionych na czas określony, na podstawie umowy lub w ramach stosunku pracy określonego przez ustawodawstwo, układy zbiorowe lub praktykę obowiązującą w każdym z państw członkowskich".

5 Klauzula 3 rzeczonego porozumienia ramowego, zatytułowana „Definicje", ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszego porozumienia:

1) »pracownik zatrudniony na czas określony« oznacza osobę, która zawarła umowę o pracę lub stosunek pracy bezpośrednio między pracodawcą a pracownikiem, a termin wygaśnięcia [zakończenia] umowy o pracę lub stosunku pracy jest określony przez obiektywne warunki, takie jak nadejście dokładnie określonej daty, wykonanie określonego zadania lub nastąpienie określonego wydarzenia;

2) »porównywalny pracownik zatrudniony na czas nieokreślony« oznacza pracownika, który zawarł umowę o pracę lub stosunek pracy na czas nieokreślony w tym samym zakładzie i mającego pracę/zawód taki sam lub podobny, uwzględniając kwalifikacje/umiejętności. O ile nie ma żadnego porównywalnego pracownika zatrudnionego na czas nieokreślony w tym samym zakładzie, porównania dokonuje się poprzez odwołanie do właściwego układu zbiorowego lub, w razie braku właściwego układu zbiorowego, porównania dokonuje się zgodnie z ustawodawstwem krajowym, układami zbiorowymi lub praktyką".

6 Klauzula 4 omawianego porozumienia ramowego, zatytułowana „Zasada niedyskryminacji", stanowi:

„1. Jeżeli chodzi o warunki pracy, pracownicy zatrudnieni na czas określony nie będą traktowani w sposób mniej korzystny niż porównywalni pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony, jedynie z tego powodu, że pracują na czas określony, chyba że zróżnicowane traktowanie uzasadnione jest powodami o charakterze obiektywnym.

[…]

4. Kryteria w zakresie długości okresu zatrudnienia, dotyczące szczególnych warunków zatrudnienia, będą takie same w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas określony, jak w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, chyba że zróżnicowanie kryteriów w zakresie długości okresu zatrudnienia uzasadnione jest powodami o charakterze obiektywnym".

Prawo włoskie

7 Artykuł 485 decreto legislativo n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (dekretu ustawodawczego nr 297 – zatwierdzającego tekst jednolity przepisów ustawowych stosowanych w dziedzinie szkolnictwa w odniesieniu do szkół wszystkich typów i poziomów) z dnia 16 kwietnia 1994 r. (GURI nr 115 z dnia 19 maja 1994 r., dodatek zwyczajny nr 79, zwanego dalej „dekretem ustawodawczym nr 297/1994") przewiduje:

„1. Okresy pracy świadczonej przez nauczycieli państwowych szkół średnich i artystycznych oraz szkół z nimi zrównanych, w tym szkół za granicą, niebędących nauczycielami mianowanymi, zalicza się jako okresy stałego zatrudnienia w charakterze nauczyciela mianowanego do celów prawnych i płacowych […].

2. Do tych samych celów i w tym samym zakresie co w ust. 1 zalicza się nauczycielom, o których mowa w powyższym ustępie, jako okresy stałego zatrudnienia okresy pracy świadczonej w prowadzonych przez państwowe instytuty szkołach z internatami dla dziewcząt w charakterze nauczycieli mianowanych i niemianowanych w szkołach podstawowych państwowych lub zatwierdzonych przez państwo, w tym w szkołach prowadzonych przez wyżej wspomniane instytuty oraz w szkołach za granicą, a także w szkołach uzupełniająco-socjalnych, dotowanych lub pomocniczych.

3. Do tych samych celów i w tym samym zakresie co w ust. 1 zalicza się nauczycielom szkół podstawowych okresy pracy świadczonej w charakterze nauczycieli niemianowanych w państwowych szkołach podstawowych lub w szkołach z internatami dla dziewcząt prowadzonych przez instytuty państwowe i instytuty zatwierdzone przez państwo, w państwowych oraz zrównanych z nimi szkołach średnich i szkołach artystycznych, w szkołach uzupełniająco-socjalnych, dotowanych lub pomocniczych […]".

8 Artykuł 1 legge n. 62 – Norme per la parità scolastica e disposizioni sul diritto allo studio e all'istruzione (ustawy nr 62 – wprowadzającej przepisy na rzecz równego dostępu do edukacji oraz przepisy dotyczące prawa do nauki i edukacji) z dnia 10 marca 2000 r. (GURI nr 67 z dnia 21 marca 2000 r., zwanej dalej „ustawą nr 62/2000") stanowi:

„1. Bez uszczerbku dla postanowień art. 33 akapit drugi konstytucji, krajowy system edukacji składa się ze szkół państwowych oraz szkół akredytowanych – prywatnych i samorządowych. Republika stawia sobie za nadrzędny cel rozszerzanie oferty edukacyjnej i upowszechnianie stosownego zapotrzebowania na kształcenie ustawiczne, począwszy od wczesnego dzieciństwa.

2. Do celów obowiązujących przepisów, w szczególności w odniesieniu do uprawnienia do wydawania prawnie uznawanych świadectw kwalifikacji, przez »szkoły akredytowane« rozumie się szkoły niepubliczne, w tym samorządowe, które począwszy od przedszkoli, działają zgodnie z ogólnymi przepisami w dziedzinie edukacji, odpowiadają na potrzeby edukacyjne rodzin oraz spełniają wymogi jakości i skuteczności, o których mowa w ust. 4, 5 i 6.

3. Akredytowane szkoły prywatne mają zagwarantowaną nieograniczoną swobodę w zakresie orientacji kulturowej i pedagogiczno-dydaktycznej. Uwzględniając koncepcję edukacyjną szkoły, nauczanie opiera się na zasadach wolności zapisanych w konstytucji. Ponieważ akredytowane szkoły prywatne świadczą usługi publiczne, przyjmują wszystkie osoby, które akceptują ich koncepcję edukacyjną i ubiegają się o przyjęcie, w tym uczniów i studentów

z niepełnosprawnościami. Koncepcja edukacyjna może określać orientację kulturową lub religijną. Jednakże zajęcia pozalekcyjne, które zakładają przynależność do określonej ideologii lub określonego wyznania religijnego bądź wymagają takiej przynależności, nie są obowiązkowe dla uczniów.

4. Akredytację przyznaje się szkołom niepublicznym, które złożą wniosek o jej przyznanie, jeżeli wyraźnie zobowiążą się one do wdrożenia przepisów zawartych w ust. 2 i 3 oraz gdy spełnią następujące wymogi:

a) posiadają koncepcję edukacyjną zgodną z zasadami konstytucji oraz plan oferty edukacyjnej zgodny z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami, a także przedłożą zaświadczenie wskazujące osobę odpowiedzialną za zarządzanie i ujawnią swoje sprawozdania finansowe;

b) posiadają pomieszczenia, wyposażenie i pomoce naukowe odpowiednie dla danego typu szkoły i zgodne z obowiązującymi przepisami;

c) podstawą ustanawiania i działania organów kolegialnych szkoły jest demokratyczne uczestnictwo;

d) szkoła przyjmuje wszystkich uczniów, których rodzice o to wnioskują, pod warunkiem że posiadają oni ważne świadectwo kwalifikacji umożliwiające przyjęcie do klasy, do której uczniowie zamierzają uczęszczać;

e) stosują wszystkie obowiązujące przepisy dotyczące integracji uczniów z niepełnosprawnościami lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;

f) organizują pełne programy kształcenia; akredytacji nie można przyznać poszczególnym klasom, z wyjątkiem sytuacji wprowadzania nowych pełnych programów kształcenia, które muszą rozpoczynać się od pierwszej klasy;

g) pracownicy dydaktyczni posiadają wymagane kwalifikacje;

h) kadra kierownicza i pracownicy dydaktyczni pracują na podstawie indywidualnych umów o pracę, które są zgodne z sektorowymi układami zbiorowymi”.

9 Artykuł 2 ust. 2 decreto-legge n. 255 – Disposizioni urgenti per assicurare l’ordinato avvio dell’anno scolastico 2001/2002 (dekretu z mocą ustawy nr 255 w sprawie pilnych przepisów do celów zapewnienia właściwego rozpoczęcia roku szkolnego 2001/2002) z dnia 3 lipca 2001 r. (GURI nr 153 z dnia 4 lipca 2001 r., zwanego dalej „dekretem z mocą ustawy nr 255/2001”) przewiduje, że zamiast organizowania konkursów publicznych w celu zatrudnienia na czas nieokreślony pracowników dydaktycznych ministerstwo edukacji może wykorzystać stałe listy rezerwowe, ważne od tej chwili aż do wyczerpania, w ramach których „[u]sługi edukacyjne świadczone od dnia 1 września 2000 r. w szkołach akredytowanych […] uwzględnia się w takim samym stopniu co usługi świadczone w szkołach państwowych”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

10 AR, nauczyciel uprawniony do nauczania języka włoskiego, historii i geografii, pracował w szkole „akredytowanej” w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy nr 62/2000 w latach 2002–2007 na podstawie pięciu umów na czas określony.

11 W dniu 1 września 2008 r. AR został zatrudniony przez ministerstwo edukacji na czas nieokreślony w celu wykonywania zawodu nauczyciela w szkole państwowej. W ramach odtwarzania ścieżki kariery zawodowej owego nauczyciela, dokonywanego w momencie wspomnianego zatrudnienia, ministerstwo to zaklasyfikowało go do przedziału wynagrodzenia odpowiadającego „zerowemu stażowi pracy”. Rzeczone ministerstwo uznało bowiem, zasadniczo, że art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 nie pozwala na uwzględnienie przy obliczaniu stażu pracy skarżącego w postępowaniu głównym lat pracy świadczonej w owej szkole akredytowanej.

12 AR wniósł do Tribunale di Padova (sądu w Padwie, Włochy), będącego sądem odsyłającym, skargę mającą na celu uwzględnienie przez ministerstwo edukacji stażu pracy nabytego przez AR z tytułu zatrudnienia w szkole akredytowanej, w której to skardze stwierdził, że art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 narusza klauzulę 4 porozumienia ramowego oraz art. 20 i 21 Karty.

13 W dniu 25 lutego 2022 r. związek zawodowy non-profit Anief – Associazione Professionale e Sindacale przystąpił do sprawy toczącej się przed owym sądem w charakterze interwenienta.

14 Sąd odsyłający wyjaśnia, że zgodnie z dekretem ustawodawczym nr 297/1994 ministerstwo edukacji uznawało trzy rodzaje szkół prywatnych za szkoły równoważne szkołom państwowym, a mianowicie szkoły zatwierdzone przez państwo, szkoły uznane prawnie oraz szkoły z nimi zrównane. Ów dekret ustawodawczy przewidywał ponadto, że doświadczenie zawodowe nabyte przez nauczycieli w ramach wykonywania przez nich obowiązków, między innymi w szkołach zatwierdzonych przez państwo i w szkołach z nimi zrównanych, należy uwzględnić przy odtwarzaniu ścieżki kariery zawodowej tych nauczycieli w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony przez wspomniane ministerstwo.

15 W ustawie nr 62/2000 wymienione trzy kategorie szkół prywatnych zastąpiono jedną kategorią szkół, zwaną „szkołami akredytowanymi”. Zgodnie z art. 2 ust. 2 dekretu z mocą ustawy nr 255/2001 doświadczenie zawodowe nabyte przez nauczycieli w ramach świadczenia pracy w szkole, którą po dniu 1 września 2000 r. uznaje się za szkołę akredytowaną, uznaje się przy zatrudnianiu tych nauczycieli na czas nieokreślony przez rzeczone ministerstwo za równoważne doświadczeniu nabytemu w ramach świadczenia pracy w szkołach państwowych. Jednak z orzecznictwa Corte suprema di cassazione (sądu kasacyjnego, Włochy) wynika, że doświadczenia w tym pierwszym rodzaju szkół nie można uwzględnić przy odtwarzaniu ścieżki kariery zawodowej wspomnianych nauczycieli, dokonywanym w chwili ich zatrudniania na czas nieokreślony przez ministerstwo edukacji, do celów ustalenia przedziału stażu pracy, do jakiego należy ich zaklasyfikować, ze względu – między innymi – na brak przepisu ustawowego pozwalającego na takie uwzględnienie.

16 Sąd odsyłający ma wątpliwości co do zgodności z klauzulą 4 porozumienia ramowego nieuwzględniania przy ustalaniu wynagrodzenia owych nauczycieli doświadczenia zawodowego nabytego w szkołach akredytowanych.

17 Owo nieuwzględnianie prowadzi bowiem zdaniem tego sądu do traktowania nauczycieli, którzy pracowali w ramach stosunku pracy nawiązanego na czas określony w szkołach akredytowanych, w sposób mniej korzystny niż nauczycieli, którzy świadczyli pracę przez ten sam okres na podstawie umów na czas nieokreślony w szkołach państwowych i których doświadczenie nabyte w nauczaniu uwzględnia się przy ustalaniu ich wynagrodzenia, ze względu na to, że ci pierwsi nauczyciele nie przeszli pomyślnie konkursu na stanowisko w służbie cywilnej.

18 Tymczasem sytuacja tych dwóch kategorii nauczycieli jest zdaniem sądu odsyłającego porównywalna, ponieważ nie ma żadnej różnicy pomiędzy stanowiskiem, wykształceniem, zadaniami i obowiązkami zawodowymi nauczyciela zatrudnionego na czas nieokreślony i wykonującego swoje obowiązki w szkole państwowej a stanowiskiem, wykształceniem, zadaniami i obowiązkami zawodowymi nauczyciela zatrudnionego na czas określony i wykonującego swoje obowiązki w szkole akredytowanej oraz ponieważ Corte suprema di cassazione (sąd kasacyjny) uznał, że obie te kategorie szkół są „pod każdym względem” równe.

19 Sąd odsyłający uważa ponadto, że nieuwzględniania przy ustalaniu wynagrodzenia doświadczenia nabytego w szkołach akredytowanych nie usprawiedliwia okoliczność, że szkoły te są placówkami prywatnymi. Kompetencje wynikające z doświadczenia są bowiem niezależne od charakteru – prywatnego czy publicznego – pracodawcy. Poza tym, zdaniem sądu odsyłającego, ustawodawca krajowy umożliwił uwzględnianie przy obliczaniu stażu pracy zarówno okresów pracy dydaktycznej świadczonej u prawodawców prywatnych, jak i u pracodawców publicznych, w tym okresów pracy świadczonej przez nauczycieli zatrudnionych na czas określony w szkołach państwowych.

20 Owego nieuwzględniania nie usprawiedliwiają również różnice pomiędzy zasadami zatrudniania nauczycieli w szkołach akredytowanych i zasadami zatrudniania nauczycieli w szkołach państwowych. Istnienie konkursu publicznego umożliwiającego zatrudnienie w charakterze nauczyciela na czas nieokreślony w szkołach państwowych nie ma bowiem znaczenia, ponieważ art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 przewiduje uwzględnienie przy obliczaniu stażu pracy w momencie zatrudniania na czas nieokreślony przez ministerstwo edukacji okresów pracy świadczonej zarówno w szkołach, w których nauczycieli zatrudnia się na podstawie konkursu, jak i w szkołach, w których tak nie jest.

21 Sąd odsyłający uważa, że nieuwzględnianie przy ustalaniu wynagrodzenia pracy dydaktycznej świadczonej w szkołach akredytowanych jest sprzeczne również z zasadą równego traktowania zapisaną w art. 20 i 21 Karty. W tym względzie wskazuje on, że uregulowania krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym skutkują nieusprawiedliwionym odmiennym traktowaniem nauczycieli szkół akredytowanych i nauczycieli, między innymi, byłych szkół zatwierdzonych przez państwo i szkół z nimi zrównanych, a przekształconych w „szkoły akredytowane” w roku 2000. Doświadczenie nabyte w szkole akredytowanej jest bowiem doświadczeniem, którego jakość i wartość przewyższają jakość i wartość doświadczenia nabytego w innych szkołach prywatnych. Tymczasem jedynie doświadczenie nabyte w tym ostatnim rodzaju szkół można uwzględnić, zgodnie z art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994, przy uznawaniu określonego stażu pracy.

22 Ponadto ów art. 485 jest zdaniem sądu odsyłającego sprzeczny z ogólną zasadą równego traktowania w zakresie, w jakim skutkuje on odmiennym traktowaniem nauczycieli szkół akredytowanych i nauczycieli zatrudnionych na czas określony w szkołach państwowych.

23 Według sądu odsyłającego do niniejszej sprawy ma zastosowanie Karta, ponieważ po pierwsze, przedmiotem sprawy jest ustalenie, czy nieuwzględnianie pracy na czas określony świadczonej w szkołach akredytowanych, przewidziane w art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994, jest zgodne z realizowanym przez porozumienie ramowe celem poprawy warunków pracy na czas określony poprzez zagwarantowanie przestrzegania zasady niedyskryminacji, a po drugie, skarżący w postępowaniu głównym jest „pracownikiem zatrudnionym na czas określony" w rozumieniu klauzuli 3 pkt 1 owego porozumienia ramowego. Ponadto akt prawa krajowego jest aktem będącym przejawem „stosowania prawa Unii" w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty, ponieważ dotyczy on dziedziny wchodzącej w zakres kompetencji Unii Europejskiej. Niniejsza sprawa, dotycząca warunków, na jakich uwzględnia się okresy świadczenia pracy dydaktycznej przez nauczycieli zatrudnionych na czas określony przy ustalaniu ich wynagrodzenia w momencie zatrudniania ich przez ministerstwo edukacji w charakterze nauczycieli zatrudnionych na czas nieokreślony, wchodzi niewątpliwie, w opinii sądu odsyłającego, w zakres „stosowania prawa Unii" w rozumieniu owego art. 51 ust. 1, ponieważ dotyczy ona wykładni klauzuli 4 porozumienia ramowego. W tym względzie należałoby zbadać zgodność art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 z zasadami równego traktowania i niedyskryminacji w zakresie warunków pracy, zapisanymi również w art. 157 TFUE, w art. 14 EKPC, w EKS oraz w dyrektywach 2000/43 i 2000/78.

24 W tych okolicznościach Tribunale di Padova (sąd w Padwie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy klauzulę 4 pkt 1 [porozumienia ramowego] oraz ogólną zasadę obowiązującego prawa [Unii] dotyczącą niedyskryminacji w zakresie warunków pracy, w związku z art. 21 [Karty] należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, takiemu jak ten zawarty w art. 485 [dekretu ustawodawczego nr 297/1994], który – w znaczeniu nadanym mu przez Suprema Corte di Cassazione [sąd kasacyjny] (zob. wyroki izby prawa pracy nr 32386/2019, 33134/2019 i 33137/2019) – stanowi, że zatrudnieni na czas określony pracownicy [szkół akredytowanych], o których mowa w ustawie nr 62/2000, są traktowani mniej korzystnie przy odtwarzaniu ścieżki kariery zawodowej niż pracownicy [ministerstwa edukacji] zatrudnieni na czas nieokreślony jedynie z tego powodu, że nie przeszli pomyślnie konkursu lub uczyli w ramach zatrudnienia w [uznanej ustawowo szkole akredytowanej], mimo że nauczyciele zatrudnieni na czas określony w [szkołach akredytowanych] znajdują się w porównywalnej sytuacji z sytuacją nauczycieli szkół państwowych zatrudnionych na czas nieokreślony pod względem rodzaju pracy oraz warunków szkolenia i zatrudnienia, gdyż wykonują oni te same obowiązki i posiadają te same kwalifikacje w danej dziedzinie, kwalifikacje pedagogiczne, metodologiczno-dydaktyczne, organizacyjno-relacyjne i naukowe, uzyskane dzięki zdobytemu doświadczeniu w nauczaniu, uznanemu w tych samych przepisach krajowych do celów zatrudnienia na czas nieokreślony w drodze awansu ze stałej – obecnie zamkniętej – listy rezerwy kadrowej, za identyczne (por. art. 2 ust. 2 [dekretu z mocą ustawy nr 255/2001])?

2) Czy w zakresie stosowania dyrektywy 1999/70 ogólne zasady obowiązującego prawa [Unii] dotyczące równości, równego traktowania i niedyskryminacji w zakresie zatrudnienia, zapisane także w art. 20 i 21 [Karty], w art. 14 EKPC (istotne na podstawie art. 52 Karty), w [EKS], w art. 157 TFUE oraz w [dyrektywach 2000/43 i 2000/78], należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisowi takiemu jak ten zawarty w art. 485 [dekretu ustawodawczego nr 297/1994], który przy odtwarzaniu ścieżki kariery zawodowej wymaga, do celów wynagrodzenia, uwzględnienia wyłącznie [okresów] pracy dydaktycznej świadczonej w ramach zatrudnienia w samym [ministerstwie edukacji] lub w szkołach

[zatwierdzonych] przez państwo (scuole parificate), w [szkołach z nimi zrównanych] (scuole pareggiate), szkołach [dotowanych] (scuole sussidiate) lub pomocniczych (scuole sussidiarie), szkołach uzupełniająco-socjalnych (scuole popolari) i [szkołach z internatami] dla dziewcząt (educandati femminili), traktując w mniej korzystny sposób i dyskryminując w ramach odtworzenia ścieżki kariery (przeprowadzanego po zatrudnieniu na czas nieokreślony przez [ministerstwo edukacji]) nauczycieli szkół akredytowanych zatrudnionych na czas określony, którym nie [przyznaje się] dodatkowego wynagrodzenia związanego ze stażem pracy, wypłacanego natomiast nauczycielom zatrudnionym na czas określony w szkołach państwowych, komunalnych, szkołach [zatwierdzonych] przez państwo (scuole parificate), w [szkołach z nimi zrównanych] (scuole pareggiate), szkołach [dotowanych] (scuole sussidiate) lub pomocniczych (scuole sussidiarie), szkołach uzupełniająco-socjalnych (scuole popolari) i szkołach z internatami dla dziewcząt (educandati femminili), którzy to nauczyciele znajdują się w sytuacji porównywalnej z nauczycielami [szkół akredytowanych wprowadzonych ustawą nr 62/2000] pod względem charakteru pracy, funkcji, świadczonej pracy i obowiązków zawodowych, a także warunków szkolenia i zatrudnienia, gdyż wykonują oni te same obowiązki i uzyskują – poprzez zdobywanie doświadczenia zawodowego – te same kwalifikacje w danej dziedzinie, kwalifikacje pedagogiczne,
metodologiczno-dydaktyczne, organizacyjno-relacyjne i naukowe co nauczyciele [szkół akredytowanych]?

3) Czy pojęcie »porównywalnego pracownika zatrudnionego na czas nieokreślony«, o którym mowa w klauzuli 4 pkt 1 [porozumienia ramowego], oraz ogólne zasady obowiązującego prawa [Unii] dotyczące równości, równego traktowania i niedyskryminacji w zakresie zatrudnienia, zapisane w art. 20 i 21 [Karty], należy interpretować w ten sposób, że w kontekście [zakwalifikowania do określonego przedziału stażu pracy] pracę świadczoną w charakterze pracownika [zatrudnionego na czas określony w szkołach akredytowanych] (scuole paritarie) należy zrównać z pracą wykonywaną w szkołach państwowych, w szkołach [zatwierdzonych] przez państwo (scuole parificate), w [szkołach z nimi zrównanych] (scuole pareggiate), w szkołach uzupełniająco-socjalnych (scuole popolari), w szkołach [dotowanych] (scuole sussidiate) lub pomocniczych (scuole sussidiarie), a także w [szkołach z internatami] dla dziewcząt (educandati femminili), bowiem nauczyciele ci wykonują te same zadania, mają te same obowiązki zawodowe i posiadają te same kwalifikacje w danej dziedzinie, [kwalifikacje] pedagogiczne, metodologiczno-dydaktyczne, organizacyjno-relacyjne i naukowe?

4) Czy w przypadku ustalonej sprzeczności art. 485 [dekretu ustawodawczego nr 297/1994] z prawem [Unii] stosowanie [Karty] nakłada na sąd krajowy obowiązek niestosowania źródła [prawa] wewnętrznego niezgodnego z prawem Unii?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i trzeciego

W przedmiocie dopuszczalności pytania trzeciego

25 Tytułem wstępu należy wskazać, że w uwagach na piśmie Komisja Europejska podnosi, między innymi, iż pytanie trzecie jest niedopuszczalne, ponieważ jej zdaniem sąd odsyłający nie wykazał jakiegokolwiek związku między art. 21 Karty, przywołanym w tym pytaniu, a uregulowaniami krajowymi rozpatrywanymi w postępowaniu głównym.

26 Ponadto, zdaniem Komisji, wspomniane pytanie dotyczy odmiennego traktowania, z jednej strony, nauczycieli zatrudnionych na czas określony w szkołach akredytowanych w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy nr 62/2000, a z drugiej strony, nauczycieli, również zatrudnionych na czas określony, w szkołach prywatnych, które istniały przed utworzeniem szkół akredytowanych, oraz w szkołach państwowych. Otóż z orzecznictwa Trybunału wynika, że zasada niedyskryminacji została wprowadzona w życie i skonkretyzowana w porozumieniu ramowym jedynie w odniesieniu do odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony znajdujących się w porównywalnej sytuacji, z wyłączeniem odmiennego traktowania niektórych kategorii pracowników zatrudnionych na czas określony.

27 W tym względzie należy stwierdzić, w pierwszej kolejności, że w zakresie, w jakim argument przedstawiony w poprzednim punkcie dotyczy stosowania zasady niedyskryminacji oraz porozumienia ramowego do odmiennego traktowania, takiego jak to w postępowaniu głównym, problematyka ta dotyczy istoty pytania trzeciego, a nie – jego dopuszczalności, w związku z czym argument ów należy rozpatrzyć w ramach badania tego pytania co do istoty (zob. analogicznie wyrok z dnia 19 września 2024 r., Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi konieczność dokonania wykładni prawa Unii, która będzie użyteczna dla sądu krajowego, wymaga, aby sąd krajowy skrupulatnie przestrzegał wymogów dotyczących treści wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które są wyraźnie określone w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem i które powinny być sądowi odsyłającemu znane (wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 68 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 Jest zatem niezbędne, jak stanowi art. 94 lit. c) regulaminu postępowania, by wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zawierał omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).

30 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że sąd odsyłający przedstawił w wystarczającym stopniu związek, jaki dostrzega między uregulowaniami krajowymi rozpatrywanymi w postępowaniu głównym a zasadami równego traktowania i niedyskryminacji, zapisanymi w art. 20 i 21 Karty, a także wyjaśnił powody, dla których wykładnia tych zasad wydaje mu się konieczna.

31 Z powyższego wynika, że pytanie trzecie jest dopuszczalne.

Co do istoty

32 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że poprzez pytania pierwsze i trzecie sąd odsyłający wnosi o dokonanie wykładni klauzuli 4 porozumienia ramowego oraz zasad równego traktowania i niedyskryminacji zapisanych w art. 20 i 21 Karty.

33 W tym względzie należy przypomnieć, że przewidziana w art. 21 ust. 1 Karty zasada niedyskryminacji stanowi szczególny wyraz zasady równego traktowania, która jest ogólną zasadą prawa Unii zapisaną w art. 20 Karty (zob. podobnie wyrok z dnia 18 kwietnia 2024 r., Dumitrescu i in./Komisja i Trybunał Sprawiedliwości, od C-567/22 P do C-570/22 P, EU:C:2024:336, pkt 65, 66).

34 Tymczasem, co się tyczy odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony znajdujących się w porównywalnej sytuacji, zasady te zostały wprowadzone w życie i skonkretyzowane w dyrektywie 1999/70, a w szczególności w klauzuli 4 porozumienia ramowego stanowiącego załącznik do tej dyrektywy [zob. podobnie: postanowienie z dnia 11 listopada 2010 r., Vino, C-20/10, EU:C:2010:677, pkt 56; wyrok z dnia 15 grudnia 2022 r., Presidenza del Consiglio dei Ministri i in. (Pracownicy naukowi zatrudniani na uniwersytecie), C-40/20 i C-173/20, EU:C:2022:985, pkt 87].

35 W niniejszym przypadku w zakresie, w jakim pytania pierwsze i trzecie dotyczą takiego odmiennego traktowania, należy rozpatrzyć je wyłącznie w świetle owej dyrektywy i porozumienia ramowego (zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Vernaza Ayovi, C-96/17, EU:C:2018:603, pkt 20; a także analogicznie wyrok z dnia 15 maja 2025 r., Melbán i Sergamo, C-623/23 i C-626/23, EU:C:2025:358, pkt 49).

36 Wobec tego należy stwierdzić, że poprzez pytania pierwsze i trzecie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy klauzulę 4 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które nie przewidują uwzględniania przy ustalaniu stażu pracy i wynagrodzenia nauczycieli w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony w państwowej placówce edukacyjnej okresów pracy świadczonej wcześniej przez tych nauczycieli w ramach zatrudnienia na czas określony w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu, lecz które są placówkami akredytowanymi, zrównanymi, zgodnie z tymi uregulowaniami, z państwowymi placówkami edukacyjnymi, mimo że wspomniane uregulowania przewidują, iż okresy pracy świadczonej przez nauczycieli zatrudnionych w państwowych placówkach edukacyjnych, w szczególności na czas nieokreślony, uwzględnia się przy ustalaniu ich stażu pracy oraz ich wynagrodzenia.

37 Co się tyczy stosowania porozumienia ramowego do nauczyciela będącego w sytuacji AR, to należy przypomnieć, że owo porozumienie ramowe ma zastosowanie do ogółu pracowników świadczących pracę za wynagrodzeniem w ramach łączącego ich z pracodawcą stosunku pracy na

czas określony. Sam fakt, że zainteresowany nabył status pracownika zatrudnionego na czas nieokreślony, nie wyklucza możliwości powołania się przez niego, w określonych okolicznościach, na zasadę niedyskryminacji zapisaną w klauzuli 4 porozumienia ramowego (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 października 2012 r., Valenza i in., od C-302/11 do C-305/11, EU:C:2012:646, pkt 33, 34; z dnia 19 września 2024 r., Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, pkt 38).

38 Ponieważ AR podnosi przed sądem odsyłającym, że jeśli chodzi o uwzględnienie okresów pracy dydaktycznej świadczonej w charakterze pracownika zatrudnionego na czas określony, jest on traktowany odmiennie, należy stwierdzić, że porozumienie ramowe ma zastosowanie, co do zasady, do nauczyciela będącego w sytuacji AR.

39 W klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego ustanowiono, jeśli chodzi o warunki pracy, zakaz traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony w sposób mniej korzystny niż porównywalnych pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony jedynie z tego powodu, że pracują oni na czas określony, chyba że odmienne traktowanie jest uzasadnione powodami o charakterze obiektywnym. W pkt 4 tejże klauzuli wprowadzono ten sam zakaz w odniesieniu do kryteriów w zakresie stażu pracy dotyczących szczególnych warunków zatrudnienia (wyrok z dnia 19 września 2024 r., Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, pkt 31).

40 W tym względzie Trybunał orzekł już, że uregulowania dotyczące okresów świadczenia pracy wymaganych do tego, by pracownik mógł zostać zakwalifikowany do określonej kategorii zaszeregowania płacowego, takie jak te przewidziane w art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994, wchodzą w zakres pojęcia „warunków zatrudnienia” w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego (zob. analogicznie wyrok z dnia 19 września 2024 r., Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 Niemniej jednak z orzecznictwa przytoczonego w pkt 34 niniejszego wyroku wynika, że zasada niedyskryminacji została wprowadzona w życie i skonkretyzowana w klauzuli 4 porozumienia ramowego jedynie w odniesieniu do odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony znajdujących się w porównywalnej sytuacji.

42 Klauzula ta ma bowiem jedynie na celu stosowanie zasady niedyskryminacji wobec pracowników zatrudnionych na czas określony, tak aby uniemożliwić pracodawcy wykorzystywanie tego rodzaju stosunku pracy do pozbawiania tych pracowników praw przyznanych pracownikom zatrudnionym na czas nieokreślony [zob. podobnie wyroki: z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 15 grudnia 2022 r., Presidenza del Consiglio dei Ministri i in. (Pracownicy naukowi zatrudniani na uniwersytecie), C-40/20 i C-173/20, EU:C:2022:985, pkt 88].

43 Wobec tego odmienne traktowanie, które wynika z kryterium innego niż nawiązanie stosunku pracy na czas określony albo nieokreślony, nie jest objęte zakazem ustanowionym w klauzuli 4 porozumienia ramowego (zob. podobnie wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 53, 54 i przytoczone tam orzecznictwo).

44 W niniejszym przypadku należy wskazać, jak co do istoty podkreśliła rzeczniczka generalna w pkt 32–35 opinii, że podstawą odmiennego traktowania wynikającego z art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 nie jest charakter stosunku pracy, który nawiązano na czas określony albo nieokreślony, lecz charakter placówki edukacyjnej, w której dani pracownicy nabyli doświadczenie zawodowe.

45 Z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika bowiem, po pierwsze, że nieuwzględnianie okresów pracy świadczonej w charakterze nauczyciela zatrudnionego na czas określony w „szkole akredytowanej" w ramach odtwarzania ścieżki kariery zawodowej nauczycieli, dokonywanego w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony przez ministerstwo edukacji, wynika z braku wzmianki o „szkołach akredytowanych" w owym art. 485.

46 Dlatego też nieuwzględnianie okresów pracy świadczonej w charakterze nauczyciela w szkole akredytowanej dotyczy pracy świadczonej w tych szkołach zarówno na podstawie stosunku pracy nawiązanego na czas określony, jak i na czas nieokreślony.

47 Okoliczność tę potwierdza ponadto sam skarżący w postępowaniu głównym, gdy w przedstawionych Trybunałowi uwagach na piśmie podnosi, że prawo krajowe nie pozwala na uwzględnienie „ani pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy nawiązanego na czas określony, ani tej świadczonej na podstawie stosunku pracy nawiązanego na czas nieokreślony w szkołach akredytowanych".

48 Po drugie, z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika również co do istoty, że oprócz tego, iż prawo krajowe przewiduje, że praca świadczona w szkołach państwowych przez nauczycieli zatrudnionych na czas nieokreślony i odpowiadający jej staż znajdują odzwierciedlenie w wynagrodzeniu owych nauczycieli, art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994 umożliwia też uwzględnienie okresów pracy świadczonej w tych szkołach przez nauczycieli zatrudnionych na czas określony – w ramach odtwarzania ścieżki kariery zawodowej owych nauczycieli w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony przez ministerstwo edukacji.

49 W tych okolicznościach nawet przy założeniu, że można uznać, iż nauczyciele, którzy byli zatrudnieni na czas określony w „szkołach akredytowanych" w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy nr 62/2000 przed zatrudnieniem ich na czas nieokreślony przez ministerstwo edukacji, i nauczyciele zatrudnieni na czas nieokreślony w szkołach państwowych pracują „w tym samym zakładzie" w rozumieniu klauzuli 3 pkt 2 porozumienia ramowego oraz że te dwie grupy pracowników znajdują się, w świetle kryteriów ustanowionych w orzecznictwie Trybunału, w porównywalnej sytuacji, a zatem tę drugą grupę można uznać za „porównywalnych pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony" w rozumieniu tejże klauzuli 3 pkt 2, stwierdzić należy, że odmienne traktowanie, takie jak to wynikające z art. 485 wspomnianego dekretu ustawodawczego, nie jest objęte zakazem ustanowionym w klauzuli 4 tego porozumienia ramowego.

50 Wobec wszystkich powyższych rozważań odpowiedź na pytania pierwsze i trzecie brzmi następująco: klauzulę 4 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które nie przewidują uwzględniania przy ustalaniu stażu pracy i wynagrodzenia nauczycieli w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony w państwowej placówce edukacyjnej okresów pracy świadczonej wcześniej przez tych nauczycieli w ramach zatrudnienia na czas określony lub na czas nieokreślony w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu, lecz które są placówkami akredytowanymi, zrównanymi, zgodnie z tymi uregulowaniami, z państwowymi

placówkami edukacyjnymi, mimo że wspomniane uregulowania przewidują, iż okresy pracy świadczonej przez nauczycieli zatrudnionych w państwowych placówkach edukacyjnych, w szczególności na czas nieokreślony, uwzględnia się przy ustalaniu ich stażu pracy oraz ich wynagrodzenia.

W przedmiocie pytania drugiego

51 Tytułem wstępu należy zauważyć, że poprzez pytanie drugie sąd odsyłający wnosi o wykładnię zasad równego traktowania i niedyskryminacji w zakresie zatrudnienia, zapisanych między innymi w EKPC i w EKS. Otóż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunał nie jest właściwy do dokonywania wykładni EKPC [zob. podobnie wyrok z dnia 10 lutego 2022 r., Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Termin przedawnienia), C-219/20, EU:C:2022:89, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo] i EKS [wyrok z dnia 29 lipca 2024 r., CU i ND (Pomoc społeczna – Dyskryminacja pośrednia), C-112/22 i C-223/22, EU:C:2024:636, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo].

52 W związku z tym Trybunał nie jest właściwy do wydania orzeczenia w przedmiocie pytania drugiego w zakresie, w jakim dotyczy ono wykładni postanowień EKPC i EKS.

53 Ponadto w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 28 i 29 niniejszego wyroku należy wskazać, podobnie jak uczyniła to Komisja, że sąd odsyłający nie przedstawił z wymaganą dokładnością i jasnością powodów, z jakich uznał, że wykładnia art. 157 TFUE oraz dyrektyw 2000/43 i 2000/78 wydaje się konieczna lub użyteczna do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, ani związku, jaki dostrzega między owymi przepisami prawa Unii a ustawodawstwem krajowym mającym zastosowanie w tym sporze.

54 Wobec tego pytanie drugie jest niedopuszczalne w zakresie, w jakim dotyczy ono wykładni art. 157 TFUE oraz dyrektyw 2000/43 i 2000/78.

55 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy zasady równego traktowania i niedyskryminacji, zapisane w art. 20 i 21 Karty, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które nie przewidują uwzględniania przy ustalaniu stażu pracy i wynagrodzenia nauczycieli w momencie ich zatrudniania na czas nieokreślony w państwowej placówce edukacyjnej, okresów pracy świadczonej wcześniej przez tych nauczycieli w ramach zatrudnienia na czas określony w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu, lecz które są placówkami akredytowanymi, zrównanymi, zgodnie z tymi uregulowaniami, z państwowymi placówkami edukacyjnymi, mimo że wspomniane uregulowania przewidują uwzględnianie, do tych samych celów, okresów pracy świadczonej przez rzeczonych nauczycieli w ramach zatrudnienia na czas określony w innych placówkach edukacyjnych, w szczególności w placówkach państwowych.

56 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli stan prawny nie jest objęty zakresem stosowania prawa Unii, Trybunał nie jest właściwy do jego oceny, a przytoczone ewentualnie postanowienia Karty nie mogą same w sobie uzasadniać takiej właściwości (wyrok z dnia 24 lutego 2022 r., Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, pkt 128 i przytoczone tam orzecznictwo).

57 Postanowienia Karty mają bowiem, zgodnie z jej art. 51 ust. 1, zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Artykuł 6 ust. 1 TUE oraz art. 51 ust. 2 Karty uściślają, że Karta nie rozszerza zakresu stosowania prawa Unii poza kompetencje Unii ani nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w traktatach. Trybunał ma wobec tego za zadanie dokonać wykładni prawa Unii w świetle Karty w granicach przyznanych mu kompetencji (wyrok z dnia 17 marca 2021 r., Consulmarketing, C-652/19, EU:C:2021:208, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

58 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie „stosowania prawa Unii" w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty wymaga związku między aktem prawa Unii a danym środkiem krajowym, który to związek wykracza poza bliskość odnośnych dziedzin lub pośredni wpływ jednej dziedziny na drugą (wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, aby ustalić, czy dane uregulowania krajowe mieszczą się w granicach stosowania prawa Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty, należy między innymi zbadać, czy omawiane uregulowania krajowe mają na celu wykonanie przepisu prawa Unii, jaki jest charakter tych uregulowań oraz czy zmierzają one ku realizacji celów innych niż te objęte prawem Unii, nawet jeżeli mogą one w sposób pośredni wpływać na to ostatnie, a także czy istnieją przepisy prawa Unii regulujące daną dziedzinę w sposób szczególny lub mogące mieć dla niej znaczenie (wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 W niniejszej sprawie, jak wynika z badania pytań prejudycjalnych pierwszego i trzeciego, klauzula 4 porozumienia ramowego nie stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu, takiemu jak art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994, ponieważ podstawą odmiennego traktowania wynikającego z tego przepisu krajowego nie jest charakter stosunku pracy, który nawiązano z danymi pracownikami na czas określony albo nieokreślony. Jak wskazała rzeczniczka generalna w pkt 50 opinii, nie ma zatem bezpośredniego związku między stosowaniem owego art. 485 a zakazem dyskryminacji ustanowionym w rzeczonej klauzuli.

61 Ponadto z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie wynika, by rzeczony art. 485 miał związek z jakimkolwiek innym przepisem lub postanowieniem prawa Unii.

62 Wobec tego należy uznać, że uregulowania krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym nie są przejawem „stosowania prawa Unii" w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty.

63 Tym samym odmiennego traktowania, którego dotyczą uregulowania krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym, nie można oceniać w świetle gwarancji ustanowionych w Karcie, w szczególności w jej art. 20 i 21.

64 W związku z tym należy stwierdzić, że Trybunał nie jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie pytania czwartego

65 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że nakłada ono na ten sąd obowiązek odstąpienia od stosowania art. 485 dekretu ustawodawczego nr 297/1994, w wypadku gdyby ów przepis krajowy uznano za niezgodny z tym prawem.

66 W świetle odpowiedzi udzielonych na pytania od pierwszego do trzeciego nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie czwarte.

W przedmiocie kosztów

67 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Klauzulę 4 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r., stanowiącego załącznik do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC),

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które nie przewidują uwzględniania przy ustalaniu stażu pracy i wynagrodzenia nauczycieli w momencie zatrudniania ich na czas nieokreślony w państwowej placówce edukacyjnej, okresów pracy świadczonej wcześniej przez tych nauczycieli w ramach zatrudnienia na czas określony lub na czas nieokreślony w niektórych placówkach edukacyjnych, których działanie i organizacja nie podlegają państwu, lecz które są placówkami akredytowanymi, zrównanymi, zgodnie z tymi uregulowaniami, z państwowymi placówkami edukacyjnymi, mimo że wspomniane uregulowania przewidują, iż okresy pracy świadczonej przez nauczycieli zatrudnionych w państwowych placówkach edukacyjnych, w szczególności na czas nieokreślony, uwzględnia się przy ustalaniu ich stażu pracy oraz ich wynagrodzenia.

Podpisy